

Sosyal Güvenlik Kavramı

Sosyal Güvenlik Teorisi

Öğrenme Hedefleri

- Sosyal güvenliğin kavramsal boyutunun analiz edilmesi.
- Sosyal güvenliğin teorik boyutta anlamlarını açıklayabilme.
- Dar ve geniş anlamda sosyal güvenlik kavramlarının tanımlanması.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik kavramı, terim anlamı ile;
- toplum hâlinde yaşamaktan kaynaklanan tehlikeler de dâhil olmak üzere
- insanın karşı karşıya bulunduğu tehlikelerin ekonomik sonuçlarına karşı emniyet sağlanmasını ifade eden bir kavramdır.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik sağlanması demek,
- kişinin sosyal güvenliğin konusu olan tehlikelerin ortaya çıkardığı olumsuz ekonomik sonuçları olan
 - gelir kesilmesi,
 - gelir azalması ya da
 - gider artışı
- biçiminde ortaya çıkan zararlarına karşı gelir-gider sürekliliğinin sağlanmasına imkân sağlayan asgari bir gelirin sağlanması;
- Böylece kişilerin muhtaçlığa düşmekten korunmasını konu alan bir kavramdır.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik kavramı;
- kişinin karşılaşması mutlak ya da muhtemel tehlikelerin sonuçlarına karşı kişiye bir gelir garantisi sağlamak suretiyle kişiyi bu muhtaç duruma düşme riskine karşı güvenlik altına almanın genel adıdır.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik sağlamak, muhtaçlığa karşı bir gelir garantisi sisteminin kurulması demektir.
- Kurulan bu sisteme de sosyal güvenlik sistemi denir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik; gelirleri ne olursa olsun,
 - ülkede yaşayan herkesin, toplum huzurunu ve refahını bozan sosyal tehlikelerin verdiği zararlardan,
 - bir insan hakkı olarak ve esas itibariyle bir Devlet görevi olarak,
 - primli ve/veya primsiz rejimlerin kullanılması suretiyle kurtarılmasını amaçlayan bir sistemdir.
- Kısaca, kişilerin sosyal tehlikelerin zararlarından kurtarılma güvencesidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.1. SOSYAL GÜVENLİĞİN BOYUTLARI

- Sosyal güvenliğin sağlamış olduğu emniyet duygusundan hareket edilirse sosyal güvenliğin iki boyutu ortaya çıkar.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenliğin soyut boyutu;
- insanların tehlikelerle karşılaştıkları zaman karşılaştacakları zararların giderileceğini bilmelerinden kaynaklanan kendini güven içinde hissetme hâlini;
- Somut boyutu ise
- karşılaştıkları zararların fiilen karşılanması hâlini ifade eder.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Toplumsal huzurun sağlanması bakımından, insanların yarın endişesinden uzak olarak hayatlarını sürdürmelerini sağlayan sosyal güvenliktir.
- Gelişmiş bir sosyal güvenlik sistemi toplumsal barışın garantisidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik, dar ve geniş anlamda olmak üzere iki farklı açıdan da tanımlanabilmektedir.
- Dar anlamda sosyal güvenlik; tanımlanmış sosyal risklerin zararlarına karşı koruma sağlayan sosyal güvenlik anlayışını;
- Geniş anlamda sosyal güvenlik ise sebebi ne olursa olsun muhtaçlık yaratan bütün sosyal risklere karşı koruma garantisi sağlayan sosyal güvenlik anlayışını temsil eder.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Dar anlamda sosyal güvenlik sosyal sigortalarla sağlanan sosyal güvenlik garantisini,
- Geniş anlamda sosyal güvenlik ise sosyal sigortalarla sağlanan koruma garantisine ilaveten devletin nakdi veya ayni gelir transferleri ile sağladığı garantiyi de kapsar.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Dar anlamda sosyal güvenlik anlayışı içinde
- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) sosyal güvenlik sözleşmelerinde belirtilen yaşlılık, malullük, ölüm, işsizlik, hastalık ve iş kazaları gibi tanımlı sosyal risklere karşı garanti sağlarken,

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Geniş anlamda sosyal güvenlik tarafından eğitim, kira ve gıda harcamalarının karşılanması, dâhil olmak üzere geniş bir gelir transferi uygulamalarını kapsar.
- Geniş anlamda sosyal güvenlik uygulamaları gelir dağılımı adaleti sağlamayı amaçlayan sosyal refah devleti politikaları ile gelişmiştir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Özetle; Dar anlamda sosyal güvenlik,
- fiziki ve mesleki sosyal risklere karşı toplumun geneline sosyal güvenlik dağıtmayı amaçlamakta,
- bir başka ifade ile sosyal güvenlik, sosyal amaçlı olarak yeniden dağıtım hukukunu amaçlamaktadır.
- Bu anlayışa göre, çağdaş sosyal güvenlik sistemleri tüm sosyal riskleri değil,
- bireyin yaşamını olumsuz etkileyen ve bireyin ekonomik güvencelerini ilk anda sarsabilecek olan sosyal riskleri kapsamına almaktadır.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

1.2.DAR ve GENİŞ ANLAMDA SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Geniş anlamda sosyal güvenlik anlayışında ise,
- sosyal güvenlik temel ve vazgeçilmez insan hakkı olarak kabul edilmekte ve bu hakkın yerine getirilmesinde devlet görevli kılınmaktadır.
- Bu anlayışta, sosyal güvenlik,
- fertleri iradeleri dışında uğradıkları tehlikelerin zararlarından kurtarmakla beraber, çalışma gücü kayıplarını azami şekilde,
- gelir kayıplarını asgari seviyede ancak insan haysiyetine yaraşır bir hayat standardı temin edecek şekilde garanti etmektedir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik terim olarak ilk defa 1935 tarihli Amerikan Sosyal Güvenlik Kanununda kullanılmıştır.
- Yani modern anlamda sosyal güvenlik kavramı ilk kez 1935 tarihli Sosyal Güvenlik Kanununda (The Social Security Act) kullanılmıştır.
 - Sosyal güvenlik temel ve vazgeçilmez insan haklarından biridir (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, md.22).

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik, insanların kendi istek ve iradeleri dışında meydana gelen tehlikelerin zararlarından kurtarılma garantisidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvendekte temel koruma birimi ailedir, ferdi yalnız başına yaşayan biri olarak kabul eden bir sosyal güvenlik sistemi düşünülemez.
- Sosyal güvenlik, insanları çalışmaktan alıkoymayan, tembelleştirmeyen, tasarrufu unutturmayan ve onları atalate sevketsmeyen bir işleyişe sahip olmalıdır.
- Sosyal güvenlik sistemleri sürekli bağımlılık yaratan uygulama içinde olmamalı, insanlar en kısa zamanda kendi ihtiyacını kendisinin karşılayabileceği bir iş ve gelir sahibi haline getirilmelidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenlik sistemi, çalışan, geliri olan ve prim ödeme gücü olanlar için sosyal sigortalar,
- olmayanlar için vergi gelirleri ile finanse edilen kamu sosyal güvenlik harcamalarından oluşan iki ayaklı bir kurumsal yapıya sahiptir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Sosyal güvenliğin üçüncü ayağında daha yüksek sosyal güvenlik garantisi isteyenler için oluşturulan ilave (ek, munzam, tamamlayıcı) sosyal güvenlik kurumları vardır.
- Bunlar özel inisiyatifle ve gönüllülük esasına kurulurlar, devlet düzenleyici ve gözeticidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Kimsesiz çocuklar, yaşlılar ve özürlüler gibi dezavantajlı grupların sosyal güvenliği, kamu sosyal güvenlik harcamaları içinde “sosyal refah hizmetleri” kapsamında sağlanır.
 - Kamu vicdanının en duyarlı olduğu bu kesimlere yönelik düzenlemelerin olmadığı bir sosyal güvenlik sistemi düşünülemez.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Özetle Sosyal Güvenlik;
- Sosyal güvenliğin konusunu oluşturan sosyal risklerin sonuçlarına karşı kişide gelir güvencesinin sağlanmasıdır.
- Tehlikeler karşısında insanları ihtiyaçlarının esiri olmaktan kurtarma idealidir.

1-SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

- Kişilerin karşılaşması mutlak ya da muhtemel tehlikelerin sonuçlarına karşı
- kişide bir gelir garantisi sağlamak suretiyle kişiyi muhtaç duruma düşme riskine karşı güvence altına almanın genel adıdır.
 - Gelir güvenliğini sağlamaya yönelik her türlü tedbir ve bunlarla ilgili kurumsal yapı, hukuki sistem sosyal güvenlik sistemini oluşturur.

- Sosyal güvenlik kavramını nasıl tanımlanırsınız?
- Sosyal Güvenlik kavramını dar ve geniş anlamda nasıl yorumlarsınız?
- Sosyal güvenliğe ne zaman ve hangi durumlarda ihtiyaç duydunuz?